

VERJETNOSTNE PORAZDELITVE V PROGRAMU MATHEMATICA

Dejan Zupan

Osnovni ukazi

- gostota $f_X(x)$:

PDF[porazdelitev, x]

- porazdelitvena funkcija $F_X(x)$:

CDF[porazdelitev, x]

- verjetnost $P[X \leq x]$:

Probability[X ≤ x, X ≈ porazdelitev]

- srednja vrednost $E[X]$:

Mean[porazdelitev]

- varianca $var[X]$:

Variance[porazdelitev]

Porazdelitve

- veliko število vgrajenih porazdelitev:

NameDistribution[p1, p2, ...]

- imena poznamo iz teorije verjetnostnega računa in statistike
- število in pomen parametrov je odvisno od tipa porazdelitve
- pripravimo lahko tudi nove porazdelitve
- transformacija slučajne spremenljivke $g(X)$:

Nova = TransformedDistribution[g(X), X $\approx$ porazdelitev]

- transformacija slučajnega vektorja $g(X, Y)$:

**Nova = TransformedDistribution[g(X, Y),
{X $\approx$ porazdelitev, Y $\approx$ porazdelitev}]**

Porazdelitve

- Binomska **BinomialDistribution**[n, p]
- Poissonova **PoissonDistribution**[ν]
- Normalna **NormalDistribution**[m, σ]
- Standardizirana normalna **NormalDistribution**[ ]
- Logaritemsko normalna **LogNormalDistribution**[m, σ]
- Gumbelova za minimume (ekstremnih vrednosti I)
GumbelDistribution[$v, 1/\lambda$]
- Frechetova za maksimume (ekstremnih vrednosti II)
FrechetDistribution[$k, u - \epsilon, \epsilon$]
- Weibullova za minimume (ekstremnih vrednosti III)
WeibullDistribution[$k, v - \epsilon, \epsilon$]

Ocenjevanje parametrov

- točkovne ocene parametrov:

FindDistributionParameters[podatki, porazdelitev]

porazdelitevO = EstimatedDistribution[podatki, porazdelitev]

- podatki so rezultat vzorčenja:

podatki = $\{x_1, x_2, \dots, x_N\}$

- porazdelitev je poljubna vgrajena ali pripravljena porazdelitev
- izbira metode:

ParameterEstimator → "ImeMetode"

- privzeta metoda je metoda največjega verjetja:

"MaximumLikelihood"

Metode točkovnih ocen

- metoda največjega verjetja $\max (\sum_{i=1}^n \ln p_X (x_i, \mathbf{a}))$:

”MaximumLikelihood”

- metoda momentov $\hat{m}_i = m^{(i)} (\mathbf{a})$ za $i = 1, \dots, N_a$:

”MethodOfMoments”

- metoda centralnih momentov $\hat{\mu}_i = \mu^{(i)} (\mathbf{a})$ za $i = 1, \dots, N_a$:

”MethodOfCentralMoments”

- kombinacija metod:

**Solve[{Mean[podatki] == Mean[porazdelitev[{a, b}]],
Variance[podatki] == Variance[porazdelitev[a, b]], {a, b}]**

Statistike vzorca

- povprečje $\bar{X}$:

Mean[podatki]

- varianca S_X^{*2} :

Variance[podatki]

- r -ti moment $\frac{1}{n} \sum x_i^r$:

Moment[podatki, r]

- r -ti centralni moment $\frac{1}{n} \sum (x_i - \bar{x})^r$:

CentralMoment[podatki, r]

Intervalne ocene

- interval zaupanja za pričakovano vrednost

Needs["HypothesisTesting"]

MeanCI[podatki]

- stopnja zaupanja:

ConfidenceLevel $\rightarrow 1 - \alpha$

- brez dodatnega paketa:

Mean[podatki] $\pm \sqrt{\frac{\text{Variance[podatki]}}{\text{Length[podatki]}}}$

InverseCDF [StudentTDistribution[Length[podatki] - 1], $1 - \frac{\alpha}{2}$]

Intervalne ocene

- interval zaupanja za varianco:

Needs["HypothesisTesting"]

VarianceCI[podatki]

- brez dodatnega paketa:

$$\frac{\text{Variance}[\text{podatki}] (\text{Length}[\text{podatki}] - 1)}{\text{InverseCDF} \left[\text{ChiSquareDistribution}[\text{Length}[\text{podatki}] - 1], 1 - \frac{\alpha}{2} \right]}$$

$$\frac{\text{Variance}[\text{podatki}] (\text{Length}[\text{podatki}] - 1)}{\text{InverseCDF} \left[\text{ChiSquareDistribution}[\text{Length}[\text{podatki}] - 1], \frac{\alpha}{2} \right]}$$